KOT

KUNST OMKRING TROLDEN
NR. 3, 34. ÅRGANG OKT. 2026

KALENDER 2026-2027

OKTOBER

Den 3.10 2026 - 15.8 2027 på Vejen Kunstmuseum
Særudstillingen *Carla & Vilh. Hansen – Rasmus Klump og meget, meget mere* ... kan opleves på Vejen Kunstmuseum.

Lørdag den 24. kl. 15 på Vejen Kunstmuseum
Foredrag om udgravningen af Niels Hansen Jacobsens køkkenmødding ved Karen Thygesen og Vera Geil. Arrangeret i samarbejde mellem kunstforeningen MKVO og Vejen Kunstmuseum. Gratis, når entre er betalt.

Søndag den 25. kl. 13
102. BUKETTUR: Besøg i Løbners Plantage.
MØDESTED: På Kidholmvej tættest ved Grindstedvej.

NOVEMBER

Torsdag den 5. kl. 19 på Vejen Kunstmuseum
Foredrag om Tove Janssons kunstneriske virke ved litteraturformidler Lea Fløe Christensen. Arrangeret i samarbejde mellem kunstforeningen MKVO og Vejen Kunstmuseum. Læs mere side 10.

Søndag den 8. kl. 13
103. BUKETTUR: Vejen Renseanlæg og dalen ved Kongeåen. MØDESTED: Kongeåvej 3, 6600 Vejen.

Den 13., 14. og 15. kl. 11-17 i Rødding Centret
Kunstudstilling i Rødding Centret. Fernisering fredag den 13. kl. 14. Udstillere: Anne Merete Nilausen, Lone Mørkøre og Dorit Knudsen.

Fredag den 20. kl. 15.30 på Vejen Bibliotek
Fernisering: Væver-værker af Lise Frølund.
Udstillingen kan ses frem til 17. december.
Læs mere side 12.

Tirsdag den 24. kl. 19 på Vejen Kunstmuseum
Foredrag ved biolog Claus Helweg Ovesen om Guldaldermalernes landskaber – dengang og i dag, og kan de bevares?

NOVEMBER *fortsat*

Torsdag den 26. kl. 17 i Rødding Bio
Filmaften i Rødding Bio: Filmen *Kahlo* fra 2002. Billetter købes direkte gennem Rødding Bio til specialpris: 80 kr. Tilmelding til fællesspisning senest 24.11 til Jan H. Petersen, tlf. 51 19 94 78.

DECEMBER

1. december 2026 – 28. februar 2027
Julekalenderudstilling 2026

Fra 1.12. åbnes dag for dag museets julekalenderudstilling. I ord og billeder af Sophus Ejler Jepsen og musik af Simon Voigt indlever skoleklasser sig i historien om I.P. Jacobsens "Marie Grubbe".

Søndag den 6. kl. 13
104. BUKETTUR: Haraldsholm Skov.
MØDESTED: Haraldsholmvej 14, 6630 Rødding – efter anvisning.

JANUAR

Torsdag den 14. kl. 19 på Vejen Kunstmuseum
Kunst-koncert med K-Klubben. Læs mere side 13.

TEGNEKLUB FOR VOKSNE

Vi tegner på Vejen Kunstmuseum onsdage kl. 13-15

Vi mødes første gang onsdag den 21. okt. kl. 13.

Har du lyst til at mødes med andre, der gerne vil tegne og inspirere hinanden? Mød op på Vejen Kunstmuseum med dit tegnegrej.

ALLE er velkomne – uanset niveau, og det er GRATIS at deltage. Der er ingen tilmelding.

Initiativtager: Eva Kjærgaard.

Kunst 6630, Rødding
Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn

NYT FRA VEJEN KUNSTMUSEUM

Af Teresa Nielsen, museumsdirektør

Vejen Kunstmuseum har to hovedpersoner. Den mandlige er billedhuggeren Niels Hansen Jacobsen (1861-1941), der med byens borgere i 1923-1924 fik opført museets ældste sale, som var hans hjem, atelier og museum.

År 2000 kom den kvindelige hovedperson til, da museet skabte den første udstilling nogensinde om den danske Pippi-tegner Ingrid Vang Nyman (1916-1959). Hun havde sine rødder i Vejen. Efterkommere og venner har siden søget for, at verdens største samling af hendes værker findes i Vejen. Hendes livsværk er over årene blevet perspektiveret i forhold til bl.a. hendes interesse og engagement i Grønland og Japan. I samarbejde med Hanne Hastrup skabtes i Vejen i 2019 den første museumsudstilling om Cirkeline. Og nu er det Carla og Vilh. Hansen, hvis livsværk med Rasmus Klump og meget, meget mere fylder museet frem til august 2027. Så rejser udstillingen videre til Vendsyssel Kunstmuseum – og siden til KunstCentret Silkeborg Bad.

En pudsig anekdote bringes her i overgangen til introduktionen af den aktuelle udstilling: Ved et tilfældigt møde for 1,5 måned siden på en p-plads i Hellerup fortalte Hanne Hastrup, at inden hun flyttede ind i huset i Karlebo, hvor de første Cirkeline-fortællinger blev til, havde et ægtepar været for at se på huset. Det var Carla og Vilh. Hansen, der altså kunne have haft Karlebo som base ... i stedet havde de bl.a. et lille feriehus i Lynge. Mere om det i et senere nummer af bladet!

▼ *Efter aftale med licensmanager for Rasmus Klump P/S har den i Danmark bosatte franske Rasmus Klump-tegner, Thierry Capezzone, tegnet bjørnens og vennernes møde med to af Niels Hansen Jacobsens hovedværker. Troldespringvandet er sat på udstillingsplakaten og bladets forside, mens det skulpturelle hovedværk "Skyggen", beundres nedenfor.*

▲ *Jakob Stegelmann taler ved udstillingsåbningen den 3. okt.*
▼ *Rasmus Klump-vejviser.*
▼▼ *Her ses Marie Strøm, der har redigeret antologien, og John Jørgensen, der har lavet hvalen.*

TODELT UDSTILLING, FILM, ANTOLOGI med mere...

Det var en gammel drøm, der gik i opfyldelse, da Rasmus Klump-udstillingen åbnede den 3. oktober i år. Det afgørende skub kom i mødet med tegnefilmskenderen Jakob Stegelmann, der fortalte, at han længe havde haft lyst til at lave den film, som han nu har skabt til udstillingen under titlen *Eventyret om Rasmus Klump*. Det har kunnet lade sig gøre takket være god støtte fra Augustinus Fonden, mens Aage og Johanne Louis-Hansens Fond har bidraget til at muliggøre antologien, som museet har lavet til udstillingen. Med bidrag fra flere sider bringer bogen og udstillingen for første gang et fyldigt billede af de mange hidtil næsten ubeskrevne sider af Vilh. Hansens virke, et perspektiv på arbejdet med Rasmus Klump og den danske tegneseries historie.

Den todelte udstillings kerne er i museets mellemetage den folkekære Rasmus Klump og hans venner, der blev skabt af det danske ægtepar Carla og Vilh. Hansen i et livslangt samarbejde, hvor han tegnede, mens hun skrev teksterne. Serien er elsket i Norden og særligt i de tysk- og fransktalende lande som *Petzi*, også i fransktalende Quebec i Canada. I engelsksprogede udgivelser er serien især kendt som *Bruin* eller *Barnaby Bear*. I udstillingen vises rammevis af originaltegninger, en hel væg med en af Henrik Rehrs myldretegninger, som man kan sidde længe ved – Jakob Stegelmanns film og meget mere.

Med en forkærlighed for nisser og dyr illustrerede Vilh. Hansen fra 1940'erne særligt børnebøger. I udstillingens del to i nederste etage vises et rigt udvalg af jule- og dyretegninger samt masser af børnebogsillustrationer. En hidtil næsten ubeskrevet side af Vilh. Hansens virke er, at han indledte sin karriere som reklametegner. Han tegnede bl.a. tryksager om biler for Ford, og i 1941 opfandt han reklameikonet *Essomanden*, der fra 1958 og frem til 1965 som *Happy* også blev brugt på det amerikanske marked.

Udstillingen rækker også ud i bymidten i Vejen i form af vejvisere med Rasmus Klump-figuren fra stationen til museet. Billedkunstner Ida Hy har modelleret og støbt betonpillerne med Rasmus Klump på toppen. Vejen Kommune har godkendt den midlertidige opstilling i udstillingsperioden. Så får vi se, om de siden kan få plads, når udstillingen vises i Hjørring og Silkeborg …

Udstillingens plakat (se forsiden) kommer også ud i byrummet – tilmed i en miniatureudgave i form af en tatovering, som er et hit hos de yngste gæster og deres bedsteforældre. Det er næppe sidste gang, at Vejen Kunstmuseum får produceret tatoveringer!

Indendørs vises de ældre håndtegnede Rasmus Klump-tegnefilm fra 90'erne i en mægtig hvalbiograf, mens de nyere 3D-animerede versioner kan ses i den lille trappebiograf. I den store glasmellembygning kan man få en tur i *Luftballonsbadekarret*, og i nederste etage er der værksteder med kreative opgaver, hvor man kan skrive fortælling til Vilh. Hansens illustrationer, skrive en hilsen på hans brevpapir eller finde vej i tegnede labyrinter.

▲ *Luftballonsbadekarret har fået plads i den store glasmellembygning – kom med ud på eventyr!*

RASMUS KLUMP

Den 17. november 2026 er det nøjagtig 75 år siden, at bjørnen Rasmus Klump afløste strudsen Rasmus som fast daglig tegneseriestribe i *Berlingske Aftenavis*. Bjørnen med de prikkede bukser er i dag en kanoniseret del af dansk design og børnelitteratur. Rasmus Klump blev populær på rekordtid og blev ligefrem en af de helt store danske eksportsucceser. Fire år efter sin debut havde den sort/hvide avisstribe i 1955 allerede 120 kunder i 21 lande. Serien til de mindste børn fængede både børnene og deres voksne. Med sit godmodige, muntre, uskyldige univers ramte tegneserien et behov i tiden – og eftertiden. Den blev indirekte et modsvar til datidens action-prægede tegneserier. Som ofte med nye medier blev det dengang hævdet, at tegneserier kunne være skadelige for børn. Det er svært at forestille sig i dag, hvor tegneserien har status, og i Frankrig endog omtales som den niende kunstart.

Fra 1956 udkom Rasmus Klump – i Danmark og mange andre lande – som tegneseriehæfter i de karakteristiske 32-siders *blå albummer*, der går i arv fra generation til generation. Under forberedelserne til udstillingen har det i arbejdet med de originale avisstriber været spændende at se, hvad der skete, da avisens uendelige række af dagsfortællinger blev brudt op til enkeltalbum. En 32-siders tryksag svarede prismæssigt til, hvad børnefamilierne ville/kunne betale. For at nå det nøjagtige sidetal blev talrige under- og sidefortællinger luget ud. Eksempelvis må vi konstere, at vi som hæfte-læsere er gået glip af en af tegneseriens meget lange sidehistorier, der handler om Gøjens fødsel – fra en forbipasserende papegøje lægger ægget til Gøjen udruges og passes af den tålmodie Pildskade og hans lille ven Frømand.

RASMUS KLUMPS BLÅ STRIKHUE

Da Rasmus Klump debuterede, og i de følgende år, havde han ingen hue. Som albumlæsere snydes vi for fortællingen om, hvordan han i en stribe i *Berlingske Aftenavis* den 5. november 1953 fik sin blå strikhue. På rejsen til Nordpolen fattede tante isbjørn medlidenhed med Rasmus Klump og Pingo. Hun gav dem begge en hue, så de kunne holde varmen på turen.

Huen har fået en helt særlig plads hos borgerne i Vejen. Da det lokale børnetog *Futte*, efter aftale med handelsstandsforeningen og licensmanager, blev forvandlet til et Rasmus Klump-tog, skulle det selvfølgelig have en hue – men hvordan?! Opgaven blev nævnt for Ann Røge på Knudepunktet, Vejens levende center for aktive ældre. Tekstilholdet tog opgaven. 17 kvinder

▼ *Efter aftale med Handelsstandsforeningen stiller Lions Vejen med chauffører til Futte-toget – her bærer det sin Rasmus Klump-hue.*

▶ *Det lokale børnetog, Kvicklytoget Futte, blev i anledning af udstilllingen forvandlet til et Rasmus Klump-tog. Tak for det stærke, lokale medspil!*

strikkede hver sin bane af huen, der har en diameter på 140 cm – og et hold mænd på snedkerværkstedet sørgede for grundformen til den mægtige hue!

Bemandet af frivillige fra Lions Vejen kørte toget ved udstillingsåbningen og siden på den årlige Børnekulturdag, hvor der blev talt 1099 gæster på museet – Rasmus Klump er i den grad populær i flere generationer!

UDENFOR TID OG STED

Børnefortællinger, der i både ord og billeder fortsat lever og giver mening for nye generationer 75 år efter, at de blev til, er en sjældenhed. Arne Ungerman tegnede illustrationerne til *Palle alene i verden* to gange – og de er i dag antikverede. Til gengæld holder *Peter Plys* og *Pippi Langstrømpe*. Med Rasmus Klump har de det til fælles, at de foregår i et tidløst sted og rum. Skal man sætte årstal på Rasmus Klump, er der vel elementer fra Vilh. Hansens barndom. Som mange vil mindes fra de tidlige år, tilbringer bjørnen al sin tid med vennerne – Pingo, Pelle, Skæg, Pildskadden og Gøjen. I et sindigt tempo fremstiller de skibe, køretøjer og telegrafstationer af forhåndenværende materialer. Med Rasmus Klump-mentalitet, pandekager, hammer og søm kan alt lade sig gøre. Der er en stor portion fantasi og energi i serien, og på den måde er universet i øjenhøjde med de yngste, der elsker selv at bygge og drømme sig hen til fjerne egne. Hos de voksne genkaldes nostalgiske minder om barndommens rolige rytme eller tidlige læseoplevelser. Rasmus Klump er både et barn af Vilh. Hansens fortid og en tidløs klassiker.

Stor tak til alle, der har bidraget undervejs – og tak for økonomisk støtte fra:

Augustinus Fonden
Aage og Johanne Louis-Hansens Fond
Nordjyllandsfonden

▼ *Rasmus Klump på Vejen Kunstmuseum ved åbningen den 3. oktober sammen med licensmanager, Marianne Greve Jacobsen.*

URSULA MUNCH-PETERSEN

I Keramiksamlingen er Ursula Munch Petersens værdsatte dukkehus kommet retur fra udstillingen på Gammel Strand i København til en mellemlanding, inden det i foråret 2027 indgår i den store, retrospektive udstilling, der åbner på Holstebro Kunstmuseum. Samtidig har en af hendes Vejen-urtepotter fået plads i glasmellembygningen. Med midler fra Ny Carlsbergfondet og Ribe Amts Kunstudvalg fremstillede hun en serie af dem i 1997 i forbindelse med sin første retrospektive udstilling, der blev til på Vejen Kunstmuseum. De er smykket med kvætsede spirer, som hun i de senere år har produceret og solgt rundt om i landet som små relieffer i egen ret.

GAVER TIL SAMLINGEN

På rampen i nederste etage af museets nye bygning er netop ophængt tre malerier, der her i efteråret er kommet til samlingen som gaver fra Benedicte Hjejle. Hun er barnebarn af maleren Hans Nikolaj Hansen (1853-1923), hvis livsværk museet præsenterede i 1996. Nu er hans *Hedestudie, Rørvig* fra 1881 og hans grisaille-version (læs mere om denne type malerier på side 20) af *Pigen på Kirkegaarden* kommet til samlingen sammen med et Thorvald Niss-maleri, som denne har indridset med titlen *Fræer Purker, Octob 1889* – et landskab ved Skørping. Hedestudiet ligner til forveksling de høje klitter ved Fiilsø og Henne Strand, men er et vidne om den store sandflugt sidst i 1800-tallet på den sjællandske nordkyst. ■

◀ *Ursula Munch-Petersens Dukkehus er for en tid atter opstillet i Keramiksamlingen – inden det rejser til Holstebro.*
▲ *I glasmellembygningen står nu en af Ursula Munch-Petersens Vejen-urtepotter fra 1997.*

▼ *På rampen i nederste etage i nybyggeriet hænger tre malerier, der netop er komme til samlingen som gaver fra Benedicte Hjejle.*

FOREDRAG OM BILLEDHUGGEREN SONJA FERLOV

Ved kunsthistoriker Karen Westphal Eriksen

Foredraget fandt sted tirsdag den 20. oktober 2026 kl. 16.00 på Vejen Kunstmuseum og omhandlede Sonja Ferlovs liv, kunst og æstetik.

▲ *Sonja Ferlov Mancoba.*

Den danske billedhugger Sonja Ferlov Mancoba (1911-1984) levede hovedparten af sit liv i Frankrig. Her boede hun sammen med sin mand, billedkunstneren Ernest Mancoba (1904-2002) og deres søn, kunstneren Wonga Mancoba (1946-2015).

Med rødder i det danske surrealistiske miljø omkring Linien-tidsskriftet og senere Høst og Cobra er Sonja Ferlov Mancoba kendt som en eksistentielt arbejdende kunstner. Med afsæt i afrikanske kunstudtryk skabte hun semi-abstrakte væsen- og maskelignende skulpturer.

Foredraget baserede sig på forskning i Sonja Ferlov Mancobas efterladte brevarkiv. Karen Westphal Eriksen er kunsthistoriker, mag.art. ph.d. ■

▶ *Asger Jorn, Albissola.*

KULTURREJSEN 2027

Asger Jorns Italien

I Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn er vi i gang med at planlægge en flyrejse til Asger Jorns lille by Albissola Marine i Italien.

Den italienske riviera mellem Genova og den franske grænse – også kaldet Blomsterkysten – er absolut et besøg værd på grund af den smukke natur, skønne historiske seværdigheder – og ikke mindst Asger Jorn. Den verdenskendte kunstner fra Silkeborg slog sine folder i den lille by Albissola Marine, som i høj grad er præget af hans kunstneriske indsats.

Turen planlægges til september 2027 i samarbejde med Panter Rejser.
Den varer 5 dage og er med fly fra Billund.

Nærmere information følger senere.

MKVO ■

▼ *Fotos: Federica Delphino – Omar Tonella.*

▲ *Tove Jansson (1914-2001) var finlandssvensk forfatter, især kendt for sine ni bøger og utallige seriestriber om Mumifamilien, der er oversat og udgivet i hele verden. I virkeligheden var Mumi-universet kun en del af Tove Janssons kunstneriske virke som billedkunstner, grafiker og ikke mindst forfatter. Foto: © Moomin Characters™*

BILLETTER

Medlem af MKVO
100 kr.

Ikke-medlem
150 kr.

Billetter sælges via kunstforeningen MKVO, museets billetportal og ved døren.

KØB BILLET HER

Museets billetportal
https://billet.vejenkunstmuseum.dk/arrangementer

TOVE JANSSON – KUNSTEN, FRIHEDEN OG DE STORE SPØRGSMÅL

Foredrag ved litteraturformidler Lea Fløe Christensen

Torsdag den 5. november kl. 19-21 på Vejen Kunstmuseum

Foredraget er arrangeret i et samarbejde mellem Vejen Kunstmuseum og kunstforeningen MKVO

I disse år udkommer Tove Janssons noveller, fortællinger og romaner for voksne for første gang på dansk. Samtidig kunne *Mumitroldene* i 2025 fejre 80-års fødselsdag med blandt andet danske genudgivelser. I 1945 udkom i øvrigt også den første bog om Pippi Langstrømpe – med de fortsat sprællevende tegninger af Ingrid Vang Nyman. Under foredraget på Vejen Kunstmuseum dykker litteraturformidler Lea Fløe Christensen ned i Tove Janssons kunstneriske virke og ser på, hvordan bøgerne, billederne og Tove Janssons livssyn taler ind i den tid, vi læser og lever i.

Sjældent er de store spørgsmål om, hvordan vi griber livet an, og hvad meningen med det er, nået så bredt ud, som når Tove Jansson formidler dem. I hendes børne- såvel som voksenbøger griber trolde og mennesker livet og dets udfordringer ganske forskelligt an. Nogen med en verdensparat åbenhed, andre med melankolsk musikalitet, nihilistisk sortsyn, pragmatisk målrettethed eller skønhedssøgende romantik. Her er plads til de tøvende, de beslutsomme, de modige, de dirrende. Tove Jansson dømmer ingen, men viser det mørke såvel som det lyse – og alle nuancerne derimellem – frem.

Foredraget vil blandt andet dykke ned i Tove Janssons glæde ved fordybelsen og den æstetiske nydelse – en glæde, der ikke kun kommer til udtryk i hendes eget liv, men også er tematiseret i mange af hendes bøger. Her møder vi billedkunstneren, der helst bare vil vie sit liv til at male en skovbund, Mumrikken, der drager afsted med sin fløjte og sin selvvalgte ensomhed, pigen, der falder i staver over et smukt isbjerg, tanten, der bliver grebet af at skabe gipsplatter og mange andre, der vælger fordybelsen og det smukke til.

Undervejs i foredraget vil der være små oplæsningssekvenser, visning af Janssons billedkunst, biografiske nedslag, og masser af perspektiver på, hvordan Tove Janssons bøger taler sammen med nutidens tænkere og bøger.

Om Lea Fløe Christensen
Lea Fløe Christensen er cand.mag. i Moderne Kulturformidling og bachelor i Litteraturvidenskab fra Københavns Universitet. Arbejder som litteraturformidler på bl.a. Krogerup Højskole og Brøg Litteraturbar, holder foredrag, underviser og deltager i litteraturfestivaler landet over. I 2023 blev hun nomineret til årets Blixenpris i kategorien 'Årets bedste litteraturformidler'. I radioen er hun aktuel i "Fjerde oplag" på RADIO IIII og i "Anmelderne" på DR's P1. ■

◀ *Foto: Museum Jorn.*

SAMARBEJDE MED MUSEUM JORN

Nyt samarbejde – fri entré på Museum Jorn

Har du et Årskort til Vejen Kunstmuseum, har du fremover også fri entré til Museum Jorn. Det eneste, du skal gøre, er at vise dit årskort, når du kommer frem. Med et Årskort 1+1 har du fri entré for dig selv og en gæst.

Bemærk, at du skal fremvise dit årskort, enten på mobilen eller i papirform. Årskortet finder du ved at logge ind på **billet.vejenkunstmuseum.dk** med din email og dit kodeord. Hvis du ikke kan huske dit kodeord, skal du oprette et nyt. Når du er logget ind, skal du vælge MINE ORDRER. Hvis du har et aktivt årskort, vil det fremgå her. Under Handlinger kan du gemme årskortet på din telefon. Vil du gerne have årskortet i papirform, skal du først gemme årskortet og så printe.

Hvis du oplever problemer med at finde dit årskort, bedes du kontakte Vejen Kunstmuseum på museum@vejen.dk – så skal vi nok hjælpe dig.

Vi glæder os til samarbejdet! ■

museum jorn VEJEN KUNST MUSEUM

▼ *Lise Frølund: "Aftryk", hør og papir, ca. 75 x 75 cm. Fotografiet viser samme vævning fra to sider.*

UDSTILLING MED LISE FRØLUND

Fernisering på Vejen Bibliotek fredag den 20. november kl. 15.30

Det er for kunsthåndværket, Lises hjerte slår. For at komme dertil må hun tegne, fotografere, redigere, bedømme, beregne, udregne, udvikle, nytænke, gentænke, farve og indfarve.

Væven har i alle årene været redskabet, hvor det færdige resultat blev lavet. På den største væv kan hun væve 3,5 m brede tæpper, og på den digitale hånd-jacquard-væv kan hun helt bestemme, hvordan hver eneste af dens 880 langsgående tråde konstant skifter position.

Siden afgangen i 1979 fra det, der nu hedder Designskolen Kolding, har Lise Frølund været væver med stort V og har siden haft eget værksted, der ligger i det sydøstlige Jylland i et gammelt husmandsbrug. Her har hun alt det værktøj og alle de materialer, der skal til for at have gang i et væveværksted.

På kunsthåndværkermarkedet, Craft Fair Vejen 2026, modtog Lise Frølund Publikumsprisen.

Udstillingen kan opleves på Vejen Bibliotek fra fredag den 20. november til torsdag den 17. december 2026.

Fernisering fredag den 20. november kl. 15.30.
Der serveres et glas vin. ■

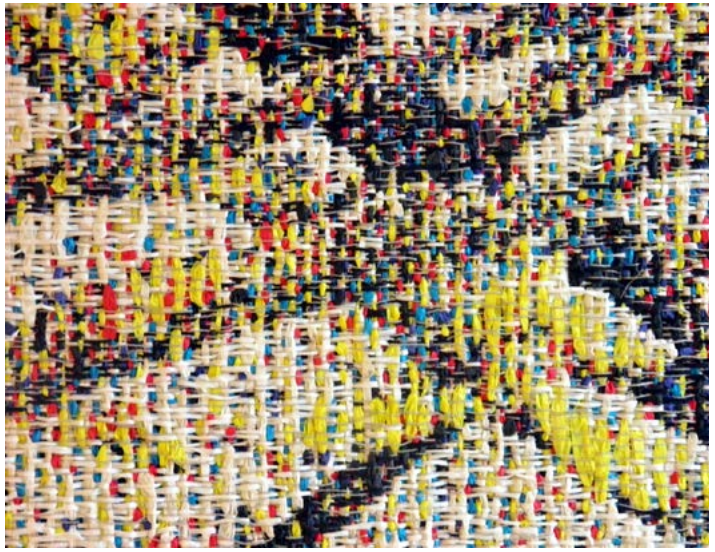

KUNST-KONCERT MED K-KLUBBEN

Torsdag den 14. januar 2027 kl. 19.00 på Vejen Kunstmuseum

HJERTETS VEJE

– en musikalsk oplevelse med fokus på følelser og kunst i mange former.

Vejen Kunstmuseum danner rammen om K-Klubbens kunst-koncert, og denne aften skal vi høre smukke sange, både klassiske og rytmiske, fra Edvard Grieg til Alberte Winding, akkompagneret af klaver og saxofon.

Vi skal høre rørende uddrag af litteratur skrevet af blandt andre Naja Marie Aidt, Astrid Lindgren og Steffen Brandt.

Vi skal se spændende ældre og nye kunstværker fra Michelangelo til Kathrine Ærtebjerg sammen med udvalgte værker fra museets samling.

Vi kalder det en kunst-koncert, og vi vil tage jer med derhen, hvor den almindelige samtale om livet indimellem kommer til kort, og hvor vi vil lade kunsten tage over og gøre det, som kunsten kan: Sætte toner, ord og billeder på de helt store og essentielle følelser i menneskers liv, fra den tungeste sorg til den boblende glæde.

K-Klubben har eksisteret siden 1990'erne og består af Karima Damsted, Kirstine Lykkebo og Katrine Busk. På scenen står Kirstine, som er konservatorieuddannet klassisk og rytmisk sanger, og Katrine, som er cand.mag. i historie og kunsthistorie samt saxofonist. De akkompagneres af Claus Pedersen, organist ved Ellevang Kirke i Aarhus. Bag scenen trækker Karima i trådene. Hun er uddannet sygeplejerske og sælger til dagligt operationsudstyr. Hun står for booking og alt det praktiske.

Vel mødt! Vi glæder os til at se dig til en fantastisk, vedkommende og nærværende aften. ■

BILLETTER

Medlem af MKVO
125 kr.

Ikke-medlem
175 kr.

Billetter sælges via kunstforeningen MKVO, museets billetportal og ved døren.

KØB BILLET HER

MKVO
Tilmelding via
Karina Engedal:
kengedal@hotmail.com
eller sms: 81 11 70 73.

Museets billetportal
https://billet.vejenkunstmuseum.dk/arrangementer

GULDALDERMALERNES LANDSKABER

– dengang og i dag, og kan de bevares?

Foredrag tirsdag den 24. november kl. 19 ved biolog Claus Helweg Ovesen

I et samarbejde mellem Danmarks Naturfredningsforenings lokalbestyrelse / DN-Vejen og Vejen Kunstmuseum indbydes tirsdag den 24. november til en fortælling på museet, hvor foredragsholderen er biolog, cand.scient. Claus Helweg Ovesen fra Roskilde. Hele livet har han arbejdet professionelt med naturfredning, og han har samtidig været optaget af landskabsmalerier. I det, der kan betegnes som et møde mellem natursyn og billedkunst, forener han de to interesser i en fortælling. Med afsæt i sit virke primært i det vestsjællandske illustrerer Claus Helweg Ovesen foredraget i en vekselvirkning mellem guldaldermalerier af især J.Th. Lundbye og sine egne fotos af landskaberne, som de ser ud i dag. Undervejs taler han om vores natursyn, der bliver et møde mellem biologi og æstetik i en afvejning af, hvad der genskabes og/eller opretholdes.

Samarbejdet mellem DN-Vejen, Haveselskabet-Vejen og kunstmuseet om de månedlige Buketture rundt om i Vejen Kommune voksede ud af billedkunstneren Camilla Berners første separatudstilling på museet hen over årsskiftet 2017-2018 og fascinationen af hendes formidling af naturen gennem buketterne. Vi håber, at også dette foredrag i et kryds af fagligheder kan danne afsæt for frugtbare samtaler. Her bliver det biologen og naturfrederen Ovesen, der kommer med oplæg og udvider vores (natur)syn på både Guldalderens og dagens danske landskaber.

▶ *J.Th. Lundbye "Efterårslandskab. Hankehøj ved Vallekilde", 1847. Tilhører Den Hirschsprungske Samling, Kbh.*

▶▶ *Claus Helweg Ovesens eget foto af Hankehøj, som den tager sig ud i dag.*

Dansk malerkunst havde en opblomstring i første halvdel af 1800-tallet med mange af vores store navne såsom P.C. Skovgaard og Johan Th. Lundbye. Et dominerende motiv var landskabet, og deres billeder med dette emne omtales da også som "Guldalderlandskaber". De hænger nu på alle landets større kunstmuseer. Sammen med Skagensmalernes fiskermotiver er de noget af det mest elskede i dansk malerkunst.

Claus Helweg Ovesen stiller spørgsmålene: "Hvordan så de landskaber, malerne havde for øje dengang, ud? Og kan vi i dag stadigvæk finde rester af dem, bevare og gerne udvide dem?"

Malerierne fortæller, at guldalderlandskabet i forhold til landskabet i dag var

- mere åbent – også træer og buske i mindre dimensioner blev udnyttet
- mere vådt – afvanding og dræning havde slet ikke det nuværende omfang
- med mindre skarp grænse mellem åbent land og skov
- hele landskabet præget af forskellige husdyrs samtidige udnyttelse

Resterne af Guldalderlandskab – især overdrev, heder, enge – er værdsatte i dag, og der er gennemført fredninger af mange af dem. For at fredningerne ikke skal springe i skov, skal de følges op med naturpleje, så deres værdi kan opretholdes.

Foredraget afholdes tirsdag den 24. november kl. 19 i Skibelundsalen på Vejen Kunstmuseum. Der er gratis adgang – kaffe i pausen 20 kr. pr. person. Arrrangører: Danmarks Naturfredningsforenings Vejen-afdeling og Vejen Kunstmuseum. ■

▶ *Niels og Marie Termansen med deres fem børn.*

MALEREN & KONSERVATOREN NIELS TERMANSEN

Af Palle Bruun Olsen, Kalundborg

Niels Poder Bloch Termansen (1864-1953) var søn af gårdejer og rigsdagsmand Niels Jokum Termansen i Gammelby ved Læborg nord for Vejen. Faren var kendt under tilnavnet "Danmarks lærdeste bonde".

Allerede som dreng ønskede Niels Termansen at få en kunstnerisk uddannelse, men familiens opbakning manglede. I stedet drog han til søs, hvor han i løbet af fire år som matros nåede til bl.a. Grønland, Argentina og Uruguay.

Tilbage i Danmark kom han 19 år gammel i lære som håndværksmaler. Senere var han elev på Zahrtmanns malerskole 1891-1892, da også malerne Niels Larsen Stevns (1864-1941) og Peter Hansen (1868-1928) gik dér.

Under et studieophold i Italien midt i 1890'erne havde Termansen sluttet venskab med Nationalmuseets senere leder M. Mackeprang (1869-1959), der opfordrede ham til at søge ind på museet som konservator. Men Termansen havde andre planer.

I 1897 blev han gift med gårdejer og folketingsmand Jens Clemen Nielsens datter Marie fra Tømmerup, der som han selv kom fra et grundtvigiansk hjem. Termansen nedsatte sig samme år som malermester i Kalundborg. År 1900 tegnede og byggede han Lundehuset, Lundevej 36, hvor nu det tidligere plejehjem Solgården ligger. På førstesalen indrettede han et atelier, hvor han havde en tegne- og malerskole. Som et kuriosum kan nævnes, at den senere så berømte arkitekt og møbeldesigner Kaare Klint i 1903 var i malerlære hos Niels Termansen i Kalundborg.

Bag på fotografiet, der er gengivet på modstående side, står, at Niels Termansen og hans hustru Marie er fotograferet den 22. juni 1906. Optagelsen må være lavet i Kalundborg-fotografen Chr. Reinaus atelier i Lindegade. Fra venstre ses: Kirstine Bang Termansen 1898-1925, Sigurd Bang Termansen 1902-1990, Niels Jokum Termansen 1899-1969, Esbern Bang Termansen 1905-1978 og Peter Bang Termansen 1901-1992. Fotografiet tilhører Kalundborg Lokalarkiv, nr. Ø652.

Vi kender kun ganske få malerier fra Termansens hånd, til gengæld har vi flere beviser på hans dekorative evner i skønvirkestil. 1898 vandt han en plakatkonkurrence til den store amtsudstilling på Møllebakken i Kalundborg – en plakat, der i samlingen på Designmuseum Danmark, dengang Kunstindustrimuseet, i mange år fejlagtigt var tilskrevet Joachim Skovgaard.

Da Kordilgade 38 i Kalundborg i 1902 blev genopført efter brand, udsmykkede han portrummet med en nærmest bindesbøll'sk frise, og ved ombygningen af Bethlehemskirken i Ubberup i 1906 udførte han en næsten tilsvarende frise rundt i kirkerummet. I starten af 1900-tallet udsmykkede han også valgmenighedskirkerne i Dalby og Bovlund og i 1913 Borbjerg kirke.

Til Ubberup Valgmenighed, få kilometer øst for Kalundborg, tegnede han 1913 en mindetavle over friskolelærer Niels Thomsen, og i 1925 udførte han gravstenen for valgmenighedspræsten Carl Koch. Et par andre gravsten på valgmenighedens kirkegård er uden tvivl også Termansens værker. Det er gravstenen over datteren, billedhuggerinde Kirstine Bang Termansen, der døde i 1925, og så er det Marie og Niels Termansens egen gravsten.

◀ *Et øjebliksbillede fra Niels Termansens første malerværksted, Kordilgade 38 i Kalundborg. Termansen står med en papirrulle i hånden. Fotografiet tilhører Kalundborg Lokalarkiv.*

Fra tiden på Zahrtmanns malerskole havde Termansen knyttet venskab med maleren Poul S. Christiansen, der i sommeren 1908 tog ophold i Kalundborg. Han boede hos Termansen på Lundevej og spiste på Højskolehjemmet, som Termansens svigerinde, Signe Jensen, drev. Under opholdet i Kalundborg malede Poul S. Christiansen syv billeder, der alle havde Kalundborg Fjord som motiv. I samlingen på Faaborg Museum findes maleriet "Det indre af Kalundborg fjord", hvor en af Termansens sønner ses i forgrunden.

Omkring 1905-06 var Mackeprang på spil igen, og Termansen fik sine første konservatoropgaver ved Nationalmuseet. Malerværkstedet og malerskolen levnede ikke tid til det, han savnede – at kunne gå ud med sin malerkasse. I 1911 valgte han derfor en permanent ansættelse som ledende konservator ved Museet på Frederiksborg Slot. Familien flyttede i 1912 fra Kalundborg til det grundtvigianske miljø omkring Frederiksborg Højskole – i dag Grundtvigs Højskole – i den vestlige udkant af Hillerød. Fra 1921 var han konservator ved Nationalmuseet, hvor han forestod et stort antal restaureringsarbejder i danske kirker. Samtidig satte han konserveringen af kirkeinventar i system og dannede dermed skole for den fremtidige konserveringsindsats.

En kunsthistorisk krølle knytter sig til de tidligste konservatoropgaver. I et brev fortæller sønnen Peter Bang Termansen om det store atelier, der i hans barndom lå i parken vest for Ladegården.

Jeg husker, at det lå i den vestlige ende af parken, fordi vi kunne gå fra Lundevejen vest om ruinerne, over græsmarken, hvor Munkesøen lå og ind i parken. Atelieret lå lige udenfor i den vestlige del af parken. Carl Lawaetz gav far rådighed over bygningen, når han under sit arbejde for Nationalmuseet fik store ting hjem og kunne blive fri for at arbejde i kirkerne med de større ting. Lawaetz vidste ikke, hvem der havde bygget det. Det kan være Otto Fr. Stub, som var gift med en Kratzenstein. Deres søn, eller måske rettere, en af deres sønner, var maleren Christian Gottlieb Kratzenstein Stub, som var elev af Abildgaard. Denne søn var svagelig og døde 1816 på Ladegården efter at faderen havde solgt gården til sin svigersøn 1807.

Da Termansen flyttede til Hillerød, købte lærer Birkeland hans villa i Kalundborg. Her blev sønnen Thøger Birkeland født, og han giver i sine barndomserindringer "Go'daw verden" fra 1988 en fin beskrivelse af huset og lokalområdet. Man kan let få den tanke, at han har bygget visse passager i børnebogsserien "Krummerne" på disse barndomserindringer fra Lundevej i Kalundborg.

I 1934 faldt Termansen for aldersgrænsen, og hans søn, Niels Jokum Termansen, overtog hans stilling ved Nationalmuseet. En anden søn, Peter Bang Termansen, blev konservator ved Den gamle By i Aarhus og Aarhus Kunstmuseum. ■

NIELS TERMANSEN FRA LÆBORG

Malermester & konservator

Af Teresa Nielsen, museumsdirektør

I Skibelund Krat står 1906-mindestenen for Niels Jokum Termansen (1824-1892). Den er hugget af Vejen Kunstmuseums hovedperson, billedhuggeren Niels Hansen Jacobsen. På stenen står: "Folkets ædle Søn", og Termansen omtaltes i sin tid som "Danmarks lærdeste bonde". Han blev politisk vakt under Skamlingsmødet i 1844 og blev en af højskolens stærke talsmænd, en aktiv politiker og foredragsholder. Han boede på sin gård vest for Læborg. Det fortælles, at han derfra red til biblioteket på Rødding Højskole i årene inden Ludvig Schrøder i 1865 måtte tage den svære beslutning om at flytte den til Askov. De to var nære venner og centrale personligheder i udviklingen af det grundtvigianske netværk.

På kirkegården i Læborg står gravstenen over N.J. Termansen – egnens nok bedst kendte borger. Det blev ikke billedhugger Hansen Jacobsen, der udførte hans dekorative gravsten, ej heller den for hustruen Marie (1826-1915).

Det har været lidt af en gåde, hvem der kunne have udført de to gravsten. Hans er med korset, strålekransen, vindruer og den lille bladvignet for neden et fint eksempel på dansk skønvirke-ornamentik i tiden omkring 1900. Hendes, der må være sat et par årtier senere, er kun smykket med en fredelig due sat på en stiliseret kvist med et blad i næbet. Hendes gravsten bærer en jævn, beskeden typografi, mens hans er sat med helt særlige, skønvirkesvungne, formodentlig håndtegnede bogstaver. Fælles for dem begge er A'et med en vandret streg for oven. Typografien på hans sten rummer en del af nøglen/forklaringen på, hvem der har formgivet gravstenene.

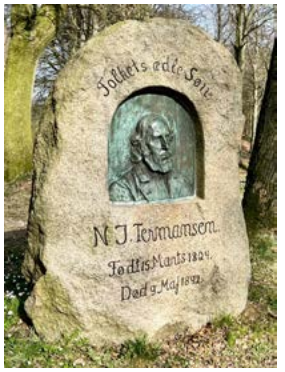

▲ *I Skibelund Krat står Niels Hansen Jacobsens mindesten for Niels Jokum Termansen, indviet 1906.*

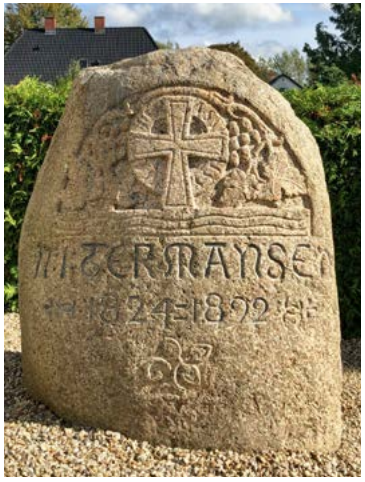

◀ *Gravstenene over Niels Jokum og Marie Termansen står på kirkegården i Læborg tæt på indgangen til våbenhuset.*

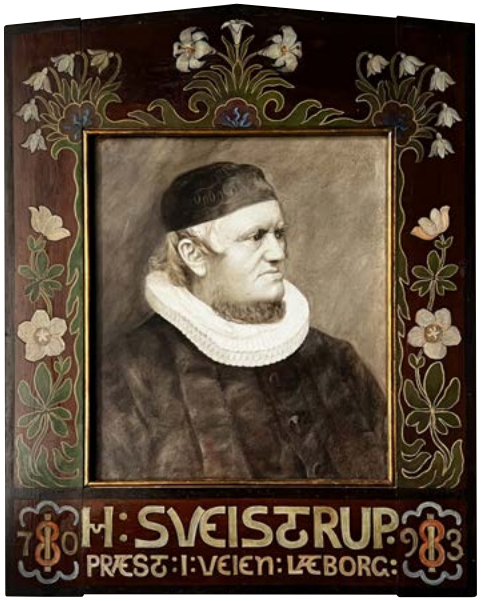

▲ *Niels Termansens portræt af præsten Hans Sveistrup hænger i Læborg Kirke.*

PORTRÆT AF HANS SVEISTRUP

Et afgørende tip kan man få inde i kirken ved grisaille-portrættet af præsten Hans Sveistrup (1815-1893). Grisaille-maleriet er en ældgammel tradition, hvor maleren arbejder i gråtoner fra sort til hvid. Det har været oplagt ved dette portræt, som den omkring 30-årige maler må have udført efter fotografi kort efter Sveistrups død. Det er signeret af Niels Termansen (1864-1953) – N.J. Termansens søn, der med stor sandsynlighed har kendt Sveistrup. Denne var fra 1870 præst i Vejen-Læborg, da han måtte trække sig nord for Kongeåen. Fra 1861 havde han været præst i Rødding-Skrave-menigheden og havde et nært samarbejde med Ludvig Schrøder om de første Grundlovsmøder i Rødding inden krigen i 1864.

Sveistrup er portrætteret med en sort kalot med broderet ornamentik – en hovedbeklædning, som blev båret af mange i de grundtvigianske kredse.

Portrættet er indfældet i en overdådigt dekoreret træramme bemalet med blomster – hvide anemoner, dorotealiljer og trompetliljer. I de to nedre hjørner minder de kunstfærdigt sammenslyngede årstal 1870 og 1893 – begge med 1-tallet malet midt ned igennem 8-tallet – om den periode, han var præst på egnen. Midt for står hans navn, hvor E'et, R'et og særligt T'et er identiske med de tre samme bogstaver på N.J. Termansens gravsten.

Ved logisk deduktion udledes, at gravstenene for Marie og Niels Jokum Termansen er formgivet af deres søn, Niels Termansen. Det svar kom prompte fra Palle Bruun Olsen, der har skrevet artiklen om Niels Termansen, der kan læses på side 16-18.

ALTERTAVLEN I VEERST KIRKE

Et andet af Niels Termansens lokale malerier oplevede deltagerne på den månedlige Bukettur i juli 2024, hvor vi startede ved Veerst Kirke. Altertavlen blev i 1896 malet til den dengang nyopførte kirke, der var tegnet af arkitekten Johan Christian Fussing (1852-1907). Han gav også forlæg til den oprindelige, ret beskedne, ramme til altertavlen. Den blev i 1921 udskiftet i forbindelse med kirkens 25-års jubilæum, da bygningen også fik sin nuværende kalkmaleriudsmykning.

Alterbilledet er for neden til venstre tydeligt betegnet:
Copie efter Dalsgaard / af N:Termansen.

Begge hørte, i hver sin generation, til kredsen af grundtvigianske kunstnere. Christen Dalsgaard (1824-1907) malede i 1872 Ansgar-motivet for første gang. Som gave skænkede lægprædikant Peder Larsen fra Dons (som også har en mindesten ved amfiteateret i Skibelund Krat) det som alterbillede til frimenighedskirken i Øster Jølby på Mors.

Fortrolig med alterbilledet i Øster Jølby bestilte Ernst Trier, forstander på Vallekilde Højskole, i 1876 *Ansgar og Ødbert døber* til skolens nye tilbygning. Motivet er det samme, men skildringen helt anderledes. Læs meget mere i Nina Hobolths 2001-artikel "Christen Dalsgaard som grundtvigsk billedkunstner" i *Grundtvig-Studier*, årg. 52, nr. 1.

Da Termansen i 1896 malede sin version til Veerst, tog han afsæt i Vallekilde-maleriet, men ser ud til at have taget sig små friheder i gengivelsen – bl.a. i skildringen af personerne i baggrunden.

Går man i Veerst fra den unikke kirkegård, som graver Henrik Sommer passer med høj biodiversitet, er der et element på altertavlen, der springer i øjnene: For neden til højre står en kuglerund afblomstret mælkebøtte med sin frøkrone, og dybere ind i billedet anes endnu et par kugler. Gad vide, hvorfor fandens mælkebøtte har fået så fremtrædende en plads i billedet? Maleren Susette Holten gjorde ved Kvindernes Udstilling i 1895 planten til billedet på de allestedsnærværende og uundgåelige kvinder. Tankevækkende er det, at der på Sorø Museum hænger et at Dalsgaards fine små landskaber, hvor mælkebøtternes frøkroner står som lysende kugler i landskabet.

Ved den omfattende renovering og forskønnelse af kirken i 1921 fik alterbilledet sin nuværende mægtige, bueformede ramme, der mimer buen i overgangen til koret. Den er udført af snedker A. L. Johansen, Kolding. De forgyldte tekstfelter bærer en dekorativ typografi, der er anderledes streng end den under Sveistrup-portrættet. Ånden er mere som hos grafikeren Knud V. Engelhardt (1882-1931), der også hørte til det grundtvigianske netværk. Bogstaverne er tydeligt håndtegnede med tilpasninger på de korte linjer med kvadrater sat på højkant. Tidstypisk er også måden L'et og E'ets nederste streg i linjen under alterbilledet bliver bærende for I og T, der vokser op over den vandrette bundlinje. Årstallene 1896 for alterbilledet og 1921 for den nye ramme er skåret i kvartcirkelfelterne til siderne for alterbordet. ■

▼ *Det er Niels Termansen, der har malet alterbilledet i Veerst kirke med Ansgar, der døber et barn – efter forlæg af Christen Dalsgaard.*

REFERAT FRA SENSOMMERTUREN

Sensommertur til Odense og Svendborg
Lørdag den 19. september havde kunstforeningen MKVO en spændende tur til Odense, Svendborg og Ringe. Med afgang fra Askov og Vejen gik turen først til Odense, hvor vi besøgte Henriette Hørlücks Skole. I skolens gamle festsal så vi Anna E. Munchs freskoudsmykning. Her mødte vi Teresa Nielsen, museumsdirektør for Vejen Kunstmuseum, som fortalte om Anna E. Munch og figurerne på freskoen. Vi så også hele skolen, en spændende tosproget skole med gode værdier for børnene.

Derefter kørte bussen til Svendborg, hvor vi besøgte Atelier Clot, Bramsen & Brunholt, et litografisk værksted. Det var interessant at se og høre, hvordan litografier bliver lavet og er blevet det helt tilbage til 1896 i Paris af Auguste Clot. Mange kunstnere som bl.a. Asger Jorn har benyttet værkstedet i Paris. I dag er det et galleri i Svendborg med udstillinger af bl.a. af Bjørn Nørgaard og Martin Bigum.

Så var tiden kommet til en dejlig frokost på Restaurant Svendborgsund, hvor vi nød en stor fynsk æggekage. Efter frokost gik turen til SAK Kunstbygning, Svendborg Amts Kunstforening, hvor der var fernisering med de Sydfynske kunstnere, og vi så en stor skulptursamling af Kai Nielsen.

På turen videre kørte vi forbi Niels Hansen Jacobsens springvand, *Havfruer, der laver malstrøm*, på Torvet, og videre til Ringe Kirke, hvor billedet på altertavlen er malet af Anna E. Munch. I våbenhuset er der to små glasmosaikruder skabt af Sven Havsteen-Mikkelsen.

Trætte og mætte af mange gode indtryk gik turen hjem med ankomst ca. kl. 18.30.

Mange hilsner – og tak for turen
Bente Nørby ■

INDHOLD

Nyt fra museet, side 3-7
Foredrag om billedhuggeren Sonja Ferlov, side 8
Kulturrejsen 2027, side 9
Foredrag om forfatteren Tove Jansson, side 10
Samarbejde med Museum Jorn, side 11
Udstilling med væver Lise Frølund, side 12
Kunst-koncert med K-Klubben, side 13
Foredrag om Guldaldermalernes landskaber, side 14-15
Maleren & konservatoren Niels Termansen, side 16-18
Niels Termansen fra Læborg, side 19-21
Referat fra sensommerturen, side 22-23

FORSIDEN

Plakatmotivet er tegnet af Thierry Capezzone til udstillingen Carla & Vilh. Hansen – Rasmus Klump og meget, meget mere på Vejen Kunstmuseum 3.10 2026 - 15.8 2027.

REDAKTØRER

Peter Simoni
Kirsebærvej 83
6600 Vejen
tlf. 52173217

Marie Strøm & Teresa Nielsen
Vejen Kunstmuseum
museum@vejen.dk
www.vejenkunstmuseum.dk

K.O.T. – Kunst omkring Trolden udgives i samarbejde mellem Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn og Vejen Kunstmuseum.

Indmeldelse af nye medlemmer til Museums- og Kunstforeningen for Vejen og Omegn kan ske via Vejen Kunstmuseums billetportal: https://billet.vejenkunstmuseum.dk/aarskort eller ved henvendelse i Museumsbutikken. Kontingent for par: 400 kr. Enkelt: 200 kr.

Forperson for MKVO: Inge Lise Møller Jensen
Mannehøj 219, 6600 Vejen, tlf. 26373223, ingelise_jensen@hotmail.com

Indbetaling af medlemskontingent sker via museets billetportal / i Museumsbutikken.

LAYOUT SKABELON www.helle-jensen.dk

Østergade 4
6600 Vejen
79966940
museum@vejen.dk

Vejen Kunstmuseum
Åbningstider:
Tirs-fre: 10-16
Lør, søn og helligdage: 11-17

VEJEN KUNST MUSEUM